

Julkiset hankinnat päähkinäkuoressa

Harrastamisen Suomen mallin verkostotapaaminen 14.2.2024
klo 13.05-14.05

Juristi Matias Nikkari

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Terveisiä Julkisten hankintojen neuvontayksiköstä

- JHNY on työ- ja elinkeinoministeriön ja Suomen Kuntaliiton ylläpitämä yksikkö
- Palvelumme tarkoituksena on:
 - Parantaa osaamista julkisissa hankintaprosesseissa,
 - Auttaa julkisiin hankintoihin liittyvän tiedon saannissa, sekä
 - Edistää julkisiin hankintoihin liittyvää strategista ajattelua ja markkinoiden toimivuutta
- Vakituinen henkilöstö: 3-4
- Peruspalvelu on maksutonta

JHNY:n palvelut

- Yksikkö vastaa sähköpostitse ja puhelimitse hankintayksiköiden esittämiin kysymyksiin hankintalain tai siihen liittyvien lakien soveltamisesta
- Palvelusähköpostina hankinnat@kuntaliitto.fi
- Yksikkö ylläpitää myös Suomen kattavinta maksutonta julkisten hankintojen tietopankkia www.hankinnat.fi
- Lisäksi mm. uutiskirjeitä, tilaisuuksia ja kirjoituksia



Tänään agendalla:

Pienhankinnat

Kynnysarvon ylittävät
hankinnat

Pienhankinnat

Kynnysarvot alittavat hankinnat

Mikä pienhankinta?

- Hankintalain kynnysarvot alittavat hankinnat
- Pienhankintojen kilpailutus jätetty hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle
- Hankinnassa tulee menetellä hankintojen yleisten periaatteiden ja hankintayksikön oman hankintaohjeistuksen mukaisesti
- Hankintalain mukaisia periaatteita ovat tasapuolisuus, syrjimättömyys, avoimuus ja suhteellisuus
- Käytännössä kilpailutus tapahtuu kevyemmillä menettelyillä

Hankintojen kynnysarvot v. 2024 (alv 0 %)

Tavarat, palvelut
ja suunnitteluk.

221 000€ tai
143 000€

60 000€

Rakennusurakka

5 538 000€

150 000€

Liite E (sote-
ym. palvelut)

400 000€
tai
300 000€

Käyttöoikeus-
sopimukset

500 000€

Pienhankinnat

Mistä tietää, milloin kyseessä on pienhankinta? 1/2

- Hankinnan laji (tavara, palvelu tai rakennusurakka) ja sovellettavat säännöt määräytyvät hankinnan pääasiallisen kohteen ja pääasiallista kohdetta kuvaavan CPV-koodin perusteella
- Hankinnan arvon laskemisella pyritään selvittämään, mitkä säännöt soveltuvat tehtävään hankintaan
- Määritettävä luonteva hankintakokonaisuus ja laskettava sille ennakoitu arvo
- Ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman alv

Mistä tietää, milloin kyseessä on pienhankinta? 2/2

- Arvoa laskettaessa otettava huomioon myös mm. vaihtoehtoiset toteuttamistavat sekä mahdolliset optio- ja pidennysehdot
- Jos kilpailutetaan osina, kaikkien osien ennakoitu arvo otettava huomioon
- Ennakoidun arvon laskemiselle sopimuskaudelta yksityiskohtaisempia sääntöjä

Pienhankintaohjeet

- Hankinnan alittaessa kynnysarvot on tukeuduttava pienhankintaohjeisiin
- Yleensä hankintayksiköllä on omat pienhankintaohjeet, joiden mukaan kynnysarvot alittavat hankinnat tulee toteuttaa
- Pienhankinnoissa ei ole yhtä vakiintunutta mallia, joten käytännöt vaihtelevat jonkin verran hankintayksiköstä toiseen
- Hankinnan saadessa rahoitusta rahoitusohjelmasta, pienhankinnoissa tulee noudattaa ensisijaisesti rahoitusohjelman pienhankinnoille asettamia sääntöjä (jos tiukemmat)

Esimerkki pienhankintaohjeen keskeisestä sisällöstä

Alle 10 000 € (alv 0 %)	10 000 € (alv 0 %) ja yli
Ei tarvitse tehdä päätöstä	Tulee tehdä hankintapäätös (ilmoittaa, että sopimus vasta allekirjoituksella)
Voi kysyä tarjouksen useammalta	Kysy tarjous vähintään kolmelta tai avoin menettely
Ilmoitus sähköpostilla	Tulee tehdä hankintapäätös ja antaa se tiedoksi
Sopimuksen teko suositeltavaa, vähintään kirjallinen vahvistus	Tulee tehdä kirjallinen sopimus
	Poikkeamiset ohjeista tulee perustella (suorahankinta)
	A) Hankintaoikaisu B) Kuntalain piirissä olevilla toimijoilla kuntalain mukainen oikaisuvaatimus

Pienhankintojen kilpailuttaminen käytännössä

- Pienhankintarajan ylittyessä hankintayksikkö kilpailuttaa hankinnan oman hankintaohjeistuksensa mukaisesti
- Ohjeistuksessa on saatettu määritellä erilaisia menettelysääntöjä erilaisille palveluhankintakokonaisuuksille
- Käytännössä kevein pienhankintojen kilpailuttamisen keino on esimerkiksi pyytää muutamalta tarjoajalta kirjallisesti tarjous

Yhteenveto pienhankinnoista

- Pienhankinnoissa hankintayksiköllä on suuri vapaus hankinnan käytännön toteutuksen suhteen
- Yleinen käytäntö on määritellä euromääräinen raja, minkä alittavia ei tarvitse kilpailuttaa
- Ei ole suositeltavaa, että kynnysarvot alittavat hankinnat voisi tehdä suoramankintana, vaan tietyn euromäärän jälkeen tarjoukset useammalta
- On hyvä muistaa, että myös pienhankinnan tarkoitus on hankkia kustannustehokas hankinnan kohde, eikä esim. kunnan elinkeinopolitiikan tukeminen

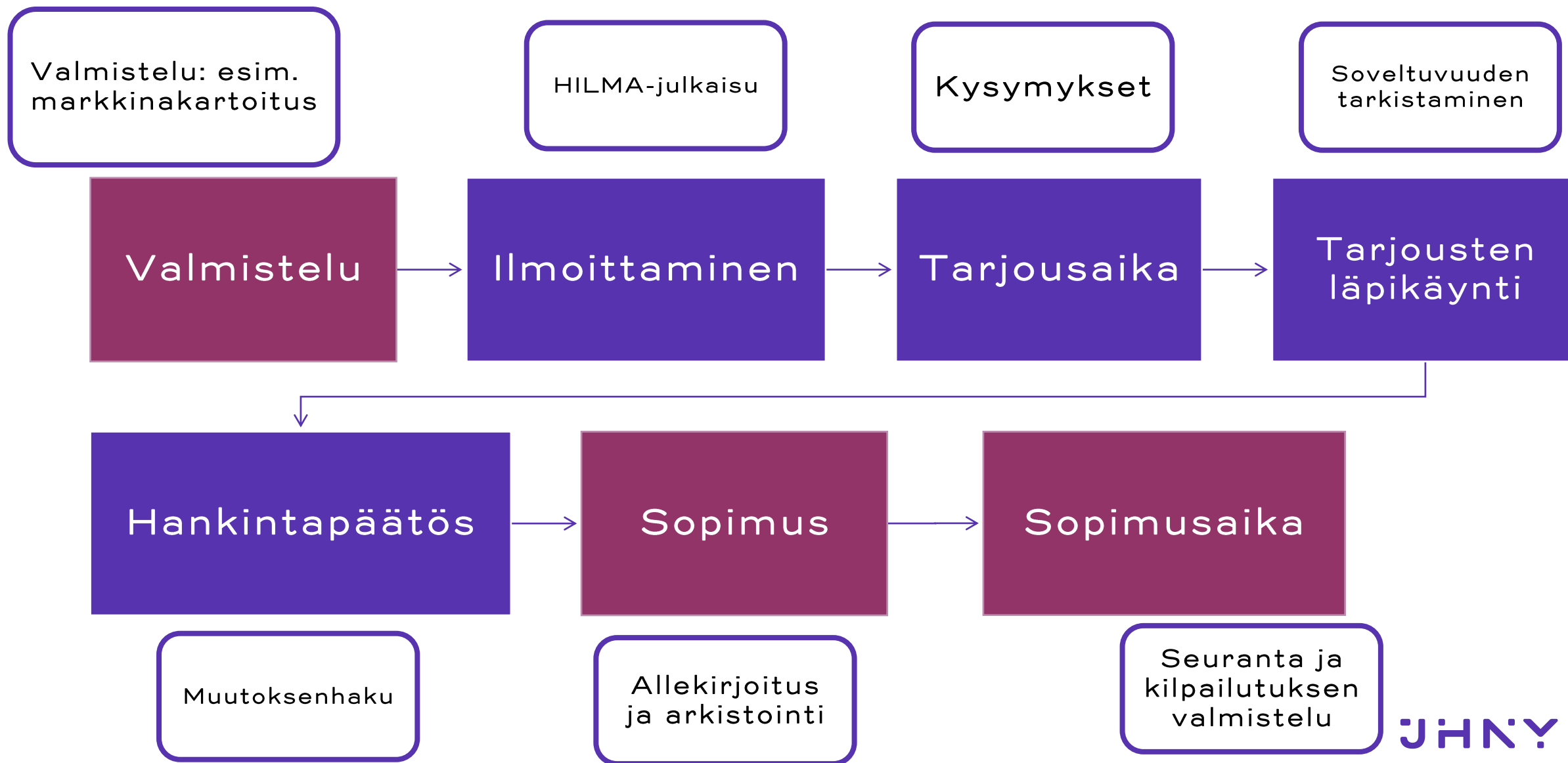
JHNY

**Kynnysarvot ylittävät
hankinnat**

Kynnysarvon ylittyminen merkitsee kilpailuttamisvelvollisuutta

- Kun hankinnan ennakoitu arvo ylittää hankintalaissa asetetun kynnysarvon, tulee hankinta kilpailuttaa hankintalain menettelyvelvoitteiden mukaisesti
- Hankintalaissa on omat menettelysäännöt erilaisia hankintoja varten, kuten kansalliset hankinnat, liitteen E mukaiset palveluhankinnat ja EU-hankinnat

Hankintaprosessin kulku



Hankinnan valmistelu

- Valmistelusta ei paljoakaan säännöksiä hankintalaissa
- Hankinta-asiakirjojen (esim. tarjouspyyntö, sopimusluonnos) valmistelu
- Mahdollinen markkinakartoitus, josta voi ilmoittaa HILMA:ssa
- Markkinavuoropuhelussa kirjallisesti ja/tai suullisesti markkinatoimijoiden/muiden hankintayksiköiden ajatuksia hankinnan toteutukseen
 - Osallistuminen markkinavuoropuheluun ei velvoita tarjoajia tai hankintayksikköä
 - Ei rajoita osallistumista itse kilpailutukseen tai sido osallistujia millään tavalla

Hankintamenettely

- Kansallisissa hankinnoissa ja liitteen E palveluissa hankintayksikön on noudatettava hankinnan kilpailuttamisessa sellaista menettelyä, joka on hankintalain periaatteiden mukainen
- EU-kynnysarvon ylittävissä palveluhankinnoissa tulee puolestaan noudattaa jotakin laissa kuvatuista menettelyistä
- Kansallisissa hankinnoissa ja liitteen E palveluissa mallia voi toki myös ottaa EU-hankintamenettelyistä

EU-hankintojen menettelytekniikoista

- Puitejärjestely
 - Yhden tai usean toimittajan järjestely, jonka tarkoituksena vahvistaa tietyn ajan kuluessa tehtäviä hankintoja koskevat hinnat, suunnitellut määrät ja muut ehdot
 - Usean toimittajan puitejärjestelyssä toimittaja valitaan joko puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti (esim. etusijajärjestys) tai ns. kevennetyllä kilpailutuksella
- Dynaaminen hankintajärjestelmä (DPS)
 - Sähköinen menettely tavanomaisille hankinnoille
 - Kestonsa ajan avoin kaikille soveltuville toimittajille
 - Yksittäiset hankinnat kilpailutetaan DPS:n sisällä

Ilmoittaminen

- Hankintailmoitus pakollinen kynnysarvot ylittävissä kilpailutuksissa
- Valittava oikea hankintailmoituslomake, joka sitten julkaistaan osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi
- Ilmoituksella kerrotaan perustiedot hankinnasta, kuten esimerkiksi hankinnan kohde ja laji, hankintayksikkö, määräaika, yhteystiedot ja kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet (hinta/hinta-laatu)
- Tarkemmat tiedot yleensä erillisessä dokumentissa (tarjous- tai osallistumispyyntö)

Tarjouspyyntö

- Kansallisissa hankinnoissa ja liitteen E sote-palveluhankinnoissa hankintayksikön pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa
- Tarjouspyyntö tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa vertailukelpoisia tarjouksia
- Ilmoitettava tiedot, joilla olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjouksen tekemisessä, kuten käytetty hankintamenettely ja soveltuvuutta koskevat ehdot
- EU-hankintojen osalta laissa yksityiskohtaisempaa sääntelyä sisällöstä

Soveltuvuus ja poissulkeminen 1/2

- Hankintayksikkö voi asettaa vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle - ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä
- Soveltuvuutta koskevien vaatimusten tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen
- Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia
- Hankintayksikön tulee soveltaa pakollisia poissulkemisperusteita ja se voi soveltaa harkinnanvaraisia poissulkemisperusteita tarjoajiin

Soveltuvuus ja poissulkeminen 2/2

- Kansallisissa hankinnoissa pakollisten poissulkemisperusteiden soveltaminen on vapaaehtoista, joskin usein suositeltavaa
- EU-hankinnoissa soveltuvuutta koskevien vaatimusten asettaminen yksityiskohtaisemmin säänneltyä

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta 1/2

- Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous
- Kokonaistaloudellisesti edullisin on tarjous, joka on hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras
- Valinta perusteiden käytön välillä on hankintayksikön harkinnassa
- Hankintayksikkö voi esittää hinta-laatusuhteen kustannustekijät myös kiinteään hinnan tai kustannusten muodossa, jolloin tarjoajat kilpailevat ainoastaan laatuun liittyvillä perusteilla

Kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen valinta 2/2

- Hinta-laatusuhteen arvioinnissa käytettävien vertailuperusteiden tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja mahdollistaa tarjousten puolueeton arviointi
- Hankintayksikön tulee ilmoittaa käyttämänsä kokonaistaloudellisen edullisuuden peruste sekä mahdolliset vertailuperusteet hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä
- Jos perusteena käytetään halvinta hintaa, perustelut esitettävä hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä taikka hankintakertomuksessa, paitsi kansallisissa hankinnoissa
- Sääntely yksityiskohtaisempaa EU-hankinnoissa ja osin myös liitteen E mukaisissa hankinnoissa

Tarjousaika

- Tarjousajan pituus EU-hankinnoissa laissa säädetty – kansallisissa hankinnoissa ja liitteen E hankinnoissa tarjousajan oltava kohtuullinen
- Tarjousaikana tarjouspyynnön sisältö usein (menettelystä riippuen) lyöty lukkoon
- Yleensä kysymykset tarjouspyyntöä koskien sallitaan
- HY voi vastauksilla selventää/täsmentää tarjouspyynnön sisältöä, mutta vastaukset eivät saa olla ristiriidassa tarjouspyynnön kanssa tai muuttaa/laajentaa sisältöä olennaisesti
- Sama tieto kaikille, käytännössä kirjalliset vastaukset

Tarjousten läpikäynti

- Määräajan jälkeen tulleita tarjouksia ei lähtökohtaisesti voida hyväksyä
- Tarjoajat, joita rasittaa poissulkemisperuste, suljetaan tarjouskilpailusta
- Tarjoajat, jotka eivät täytä soveltuvuusvaatimuksia, hylätään
- Tarjoukset, jotka eivät täytä vähimmäisvaatimuksia, hylätään
- Muista, että hankintayksikkö voi pyytää tietyin rajoituksin tarjoajaa määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja

Hankintapäätös

- Hankintayksikön tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisusta sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta perusteltu kirjallinen päätös
- Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty
- Jos hankinnassa on noudatettava 129 §:ssä tarkoitettua odotusaikaa, päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä

Hankintapäätöksen tiedoksianto

- Hankintayksikön tekemä päätös perusteluineen sekä valitusosoitus markkinaoikeuteen ja oikaisuohje on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee
- Päätös edellä mainittuine asiakirjoineen annetaan tiedoksi käyttäen ehdokkaan ja tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa
- Tiedoksianto mahdollista hoitaa myös postitse kirjeenä siten kuin hallintolaissa säädetään

Hankintasopimus

- Hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus
- Hankintasopimus syntyy erillisen kirjallisen sopimuksen tekemisellä
- Hankintasopimuksen keskeiset ehdot tulee ilmoittaa jo tarjouspyynnössä, eikä ilmoitetuista ehdoista saa sopia olennaisesti toisin
- Sopimuksen ehtoja voidaan muuttaa vain rajoitetusti sopimuskaudella - pääsääntöisesti sopimuskaudella noudatettava ehtoja, jotka ovat olleet tiedossa kilpailutuksen aikana

Yhteenveto kynnysarvon ylittävistä hankinnoista

- Mikäli hankinta ylittää kynnysarvot, tulee hankinta kilpailuttaa hankintalain menettelyvelvoitteiden mukaisesti
- Kilpailuttamisvelvollisuuden selvittämisen kannalta on oleellista hahmottaa, mikä on hankinnan pääasiallinen kohde, mikä CPV-koodi kuvaa kohdetta parhaiten ja ylittääkö hankinnan ennakoitu arvo asetetut kynnysarvot
- Sääntely on pääsääntöisesti raskaampaa / yksityiskohtaisempaa, mitä arvokkaammasta hankinnasta on kyse (pienhankinta – kansallinen/liite E – EU)

Erot EU/liite E/kansallinen/pienhankinta

	EU	Liite E	Kansallinen	Pienhankinta
Määräaika	On	Ei	Ei	Ei
Muutoksenhaku	MAO ja oikaisu	MAO ja oikaisu	MAO ja oikaisu	Oikaisu
Menettelyt	On	Osittain	Osittain	Osittain
Sääntöjen määrä	Suuri	Jonkin verran vähemmän	Jonkin verran vähemmän	Vain periaatteet
Ilmoittaminen	EU	EU	Suomi	HY valitsee

Onko herännyt kysymyksiä?

Kiitos.

Matias Nikkari
Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

hankinnat@kuntaliitto.fi



hankinnat.fi

JHNY



JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKÖ

